

beroepsonderwijs bedrijfsleven

Ministerie van OCW
Mevrouw mr.drs. I.K. van Engelshoven
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Zoetermeer, 20 maart 2018

Betreft: Advies loslaten koppeling van keuzedelen aan kwalificaties mbo
Kenmerk: gev18-0100mr/BES_Alg

Geachte mevrouw Van Engelshoven,

In augustus 2016 zijn keuzedelen geïntroduceerd in het mbo. Deze nieuwe elementen in de kwalificatiestructuur verrijken het diploma van de mbo'er, zowel voor een vervolgstudie als voor de snel ontwikkelende arbeidsmarkt. Keuzedelen zijn geschikt voor innovaties of voor specialisaties, voor steeds meer beroepen. Scholen en bedrijven hebben hard gewerkt aan de implementatie van de keuzedelen, maar de invoering is een majeure operatie die niet vanzelf gaat. We zijn blij dat u twee jaar meer de tijd geeft om het behaalde resultaat van keuzedelen volwaardig mee te laten tellen voor het behalen van het diploma.

Om de waarde van keuzedelen landelijk te borgen, stelt u op advies van het landelijke onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB de koppeling van keuzedelen aan kwalificaties vast. Veel keuzedelen blijken niet alleen geschikt te zijn voor kwalificaties in een specifieke sector, maar ook voor kwalificaties in andere sectoren - en soms zelfs voor alle kwalificaties. Keuzedelen zijn, kortom, ingebed in het stelsel. Ook uit de monitor Keuzedelen komt dat beeld.

Op grond van de ervaringen met keuzedelen adviseren wij u om voortaan af te zien van deze verplichte koppeling en dit in de WEB aan te passen. Om drie redenen zijn we tot dit advies gekomen: 1) uit de monitor Keuzedelen blijkt dat het aanbod van scholen voldoende gedifferentieerd is en dat studenten de keuzevrijheid die de Kamer ze heeft gegeven benutten; 2) de (toename van het aantal) koppelingen leiden tot sterk toenemende administratieve lasten; 3) het past in uw beleid van regionalisering waarin scholen meer ruimte krijgen om, samen met regionaal bedrijfsleven, het aanbod aan keuzedelen zelf te bepalen.

We lichten deze redenen hieronder toe.

1) Er is een divers aanbod waarin studenten tot uiteenlopende keuzes komen

Eén jaar na invoering is al meer dan tachtig procent van de 900 keuzedelen opgenomen in het aanbod van scholen. Naast generieke keuzedelen zijn beroepsspecifieke keuzedelen zonder uitzondering populair. Vóór de herziening van de kwalificatiestructuur waren we voorzichtig of alle keuzedelen wel benut zouden worden: het tegendeel is bewezen.

We zien bovendien dat studenten verzoeken doen voor niet-gekoppelde keuzedelen. De keuzevrijheid die de Tweede Kamer in 2015 voor ogen had is werkelijkheid geworden. De Kamer heeft studenten keuzevrijheid geboden, waarmee al een belangrijke eerste stap gezet werd richting ontkoppeling. Voorwaarde is dat het keuzedeel geen overlap heeft met de betreffende kwalificatie. Een dubbeling van een keuzedeel met onderwerpen die al in de opleiding aan de orde komen is niet toegestaan. SBB stelt als service een overzicht ter beschikking van keuzedelen en kwalificaties die, vanwege ondoelmatige overlap, niet aan elkaar gekoppeld mogen worden. Instellingen kunnen daar nu al gebruik van maken.

Niet-bekostigde instellingen, vakinstellingen en aoc's kunnen alleen keuzedelen aanbieden die zijn toegestaan als extra bij de betreffende beroepsopleiding(en) van de instelling. Andere keuzedelen kunnen zij niet aanbieden, ook niet op verzoek van de deelnemer; zelfs niet als het inhoudelijk verwante keuzedelen zijn. Hun aanbod is daarmee per definitie kleiner en die beperking vinden onderwijs en bedrijfsleven niet passen bij de ambitie om een leven lang ontwikkelen te stimuleren.

2) Koppolverzoeken leiden tot nodeloze administratieve lasten

Als minister stelt u de koppeling van keuzedelen aan kwalificaties vast. Daarnaast vraagt u van instellingen een verantwoording in het jaarverslag ten aanzien van de keuzedelen die niet zijn gekoppeld aan een kwalificatie. Omdat keuzedelen geschikt blijken voor veel meer kwalificaties dan waarbij ze in eerste instantie waren bedacht, stijgt het aantal koppolverzoeken. Bij SBB was het aantal koppolverzoeken vanuit sectorkamers afgelopen kwartaal meer dan honderd. In totaal heeft u inmiddels ruim 21.000 koppelingen vastgesteld en het is te verwachten dat dat aantal alleen maar zal toenemen.

In het streven om de regeldruk en administratieve lasten in het mbo te verminderen stellen onderwijs en bedrijfsleven voor om een concrete bijdrage te leveren door de koppeling van keuzedelen aan kwalificaties los te laten.

3) De dialoog tussen scholen en bedrijven in de regio verdient steun

Onderwijsinstellingen en hun partners uit het bedrijfsleven hebben samen de verantwoordelijkheid om een passend opleidingsaanbod samen te stellen. Daar hoort ook een waardevolle set van keuzedelen bij, zodat aangesloten wordt op (regionale) arbeidsmarktbehoefte en op de expertise en identiteit van de school. Hierbij is het van belang dat regionale ontwikkelingen ondersteuning krijgen vanuit het landelijk georganiseerde bedrijfsleven. Niet alles kan op het regionale niveau worden vastgesteld.

In verschillende kabinetsinitiatieven zien we dat de regio meer ruimte krijgt voor invulling van het beroepsonderwijs. Het landelijke stelsel kunnen we benutten om de regionale dialoog te ondersteunen. Veel scholen en werkgevers stellen prijs op een indicatieve lijst van keuzedelen bij elke kwalificatie. Sectorkamers van SBB zullen daarom aanbevelingen blijven doen van waardevolle en gewenste koppelingen, waaruit de school kan putten om optimale routes in opleidingen te ontwerpen.

Aandachtspunten bij de realisatie van dit advies

Dit advies heeft consequenties voor wet- en regelgeving. Belangrijker nog: onderwijs en bedrijfsleven hebben uitgebreid gesproken over de vraag of dit advies wellicht ook risico's met zich meebrengt. We wilden niet over één nacht ijs gaan, maar wij hebben de overtuiging dat het advies geen invloed heeft op de potentiële risico's. Ook deze overwegingen willen we met u delen.

Hoe voorkomen we dat keuzedelen overlappen met kwalificaties?

Ondoelmatige overlap van een keuzedeel met een kwalificatie is niet toegestaan. De huidige koppeling voorkomt ondoelmatige overlap voor de gekoppelde kwalificaties. Voor het volgen van niet-gekoppelde keuzedelen is in de WEB bepaald dat deze niet mogen samenvallen met de kwalificatie. Als de koppeling vervalt dan zal op een andere manier ondoelmatige overlap gewaarborgd moeten worden. In het voorstel van SBB is het de verantwoordelijkheid van de onderwijsinstelling om te borgen dat het aanbod van keuzedelen meerwaarde biedt voor de opleiding. Als een instelling daar prijs op stelt kan deze een beroep doen op de overlapttoets die de Toetsingskamer SBB nu al ter beschikking stelt.

Hoe reguleren we de instroomeisen voor een keuzedeel?

Bij de verantwoordelijkheid voor een waardevol aanbod hoort ook de verplichting voor de school om te zorgen dat het aanbod haalbaar moet zijn voor de studenten die het betreft. Keuzedelen moeten passen bij het niveau van hun opleiding.

In de huidige situatie beschikken instellingen niet over een instrument om studenten een door hen voorgesteld niet-gekoppeld keuzedeel af te raden. Overlap en organisatorische motieven zijn de enige argumenten die een school ter beschikking staan. Zonder koppeling zal in het advies- of intakegesprek de instelling haar verantwoordelijkheid moeten nemen om de student een geschikt keuzedeel te laten volgen en succesvol af te ronden. Als ondersteuning hiervoor zullen de aanbevolen relaties die sectorkamers leggen tussen keuzedelen en kwalificaties beschikbaar blijven op de website kwalificaties.s-bb.nl.

Hoe borgen we de kwaliteit van opleidingen?

Het voorstel van SBB betekent dat aoc's en vakinstellingen keuzedelen mogen aanbieden buiten hun eigen vakgebied. Niet-bekostigde instellingen mogen in het voorstel keuzedelen aanbieden die in de huidige situatie niet gekoppeld zijn aan de kwalificaties waarvoor zij een licentie hebben. SBB vindt het belangrijk dat alle instellingen uit het totale register van keuzedelen hun aanbod kunnen samenstellen. Het kan meerwaarde bieden voor opleidingen op het snijvlak van sectoren, zoals ook bij cross-overs het geval is, én voor een leven lang ontwikkelen. Het loslaten van de koppeling vraagt nog nadrukkelijker aandacht voor borging van en toezicht op de kwaliteit, maar komt tegemoet aan de wensen van bedrijven in de regio, de studenten en de profilering van de scholen.

In overleg met uw ministerie wil SBB verkennen op welke wijze deze risico's op een zo min mogelijk belastende manier, met waarborg voor de kwaliteit van het onderwijs, geregeld kunnen worden. SBB denkt hier graag met u over mee.

Graag vernemen wij uw reactie.

Met vriendelijke groet,

Ton Heerts
voorzitter

Advies loslaten verplichte koppeling keuzedelen aan kwalificaties

Maart 2018

1. Aanleiding, historie

Keuzedelen in het mbo zijn geïntroduceerd omdat de wens bestond¹ om een de eerder bestaande vrije (keuze-)ruimte te bestemmen voor bijvoorbeeld een nadere specialisatie, extra voorbereiding op vervolgonderwijs of regionale invulling. Keuzedelen zijn een verrijking van de mbo-opleiding en bieden de mogelijkheid om specifieke accenten te leggen in de beroepsopleiding, of studenten een beter perspectief bieden op de (regionale) arbeidsmarkt of een vervolgstudie.

Om civiel effect te borgen en om versnippering te voorkomen hebben onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB bij de herziening van de kwalificatiestructuur criteria opgesteld, zowel ten aanzien van vormeisen als validering, die zijn vastgesteld door de minister van OCW. Het proces van ontwikkeling en koppeling van keuzedelen moet binnen drie maanden georganiseerd worden. SBB heeft destijds aangegeven om het proces rond de vorming en invulling van keuzedelen te monitoren en binnen twee jaar te evalueren. Op dat punt staan we nu.

Op dit moment bevat het register meer dan 900 keuzedelen. Vrijwel al die keuzedelen zijn door de mbo-scholen opgenomen in het aanbod. De groei in het aantal nieuwe keuzedelen vlak langzaam af, keuzedelen worden doorontwikkeld/geactualiseerd en het aantal verzoeken om een keuzedeel aan meerder kwalificaties te koppelen neemt progressief toe.

Verzoeken tot koppeling van (bestaande) keuzedelen aan andere kwalificaties lopen via sectorkamers. Daar is bij de herziening bewust voor gekozen, omdat er destijds in een aantal sectoren zorg was dat er combinaties van keuzedelen gekozen zouden worden die de waarde van het diploma zouden verminderen. Bij (verdere) clustering van kwalificaties is er in een aantal sectoren voor gekozen om elementen van de beroepsuitoefening die niet voor alle studenten essentieel zijn, vorm te geven in keuzedelen. Daarbij was het de wens dat instellingen deze beroepsgerichte keuzedelen ook daadwerkelijk aanbieden.

2. Advies om de verplichte koppeling los te laten

SBB wil meegaan in de behoefte aan meer regionale flexibiliteit en snelheid in het systeem van totstandkoming van keuzedelen en adviseert de minister om het bepalen van meerwaarde van koppeling om te draaien: alle keuzedelen mogen aangeboden worden, tenzij er sprake is van ondoelmatige overlap met de kwalificatie. Daarvoor zijn verschillende redenen aan te voeren.

Ten eerste blijkt uit de praktijk, en ook uit de monitor keuzedelen, dat eerdere zorg bij met name het bedrijfsleven over de diversiteit van het register, is weggenomen. Meer dan tachtig procent van de keuzedelen is opgenomen in het aanbod van scholen. In het afgelopen jaar is het aantal beschikbare sectorspecifieke keuzedelen met name in de techniek verder toegenomen.

Ten tweede kunnen studenten altijd uit het totale aanbod van een instelling kiezen. Uit de gegevens van instellingen die hierover informatie hebben aangeleverd (nu nog niet zo veel) komt naar voren dat in deze fase 80% van de studenten een keuze heeft gemaakt. Eén derde van de gekozen keuzedelen is

---

¹ Naar meer doelmatigheid in het mbo (advies commissie Hermans/Van Zijl, 2010); Mbo-diploma's doelmatige basis voor vakmanschap (advies SBB, 2012)

verdiepend, veertig procent verbredend, tien procent generiek en vijftien doorstroomgericht. Van negen instellingen is bekend dat studenten verzoeken hebben gedaan voor (nu zo'n driehonderd) niet-gekoppelde keuzedelen. Scholen moeten dit in hun systemen aanpassen, wat veelal handmatig moet gebeuren en daarmee extra administratieve lasten met zich meebrengt.

Ten derde wordt binnen SBB, nu het aantal koppilverzoeken toeneemt, veel tijd besteed aan bespreking van de meerwaarde van keuzedelen voor specifieke opleidingen. Er is een ondoorzichtig en complex systeem ontstaan, waarbij sectorkamers constateren dat zij op landelijk niveau niet altijd goed in kunnen schatten wat de wensen op regionaal niveau zijn. Dit proces, dat veel tijd vraagt door de voorbereiding en zorgvuldigheid, staat haaks op de wens van scholen om snel en adequaat te kunnen inspelen op de actuele behoefte van de arbeidsmarkt. De expertise om af te wegen welke keuzedelen door het afnemend werkveld herkend en gewaardeerd worden, is aanwezig bij de onderwijsinstellingen en hun samenwerkingspartners.

Ten vierde is loslaten van de koppeling van keuzedelen aan kwalificaties ook het advies² van SBB in het licht van het kabinetsbeleid om leven lang ontwikkelen te stimuleren. Bij privaat bekostigde certificaatrajecten voor volwassenen is de koppeling aan een kwalificatie niet relevant. Er is behoefte aan een gelijk speelveld voor alle aanbieders, zodat de mogelijkheden voor na- of bijscholing in een branche worden uitgebreid. Ook voor aoc's en vakinstellingen geldt dat de beperking in de gekoppelde keuzedelen betekent dat ze niet snel en adequaat kunnen inspelen op wat de branches die zij verzorgen vragen. Iedere nieuwe ontwikkeling of additionele behoefte van bedrijven in de regio of op landelijk niveau betekent de weg naar een nieuw koppilverzoek. Dit lijkt haaks te staan op de wet waarin staat dat bekostigde scholen zelf verantwoordelijk zijn voor hun opleidingsaanbod (WEB Art. 6.1.1) en de verantwoording daarvan (WEB Art. 1.3.2.a en 1.3.3) voor een bedrijfstak of groep bedrijfstakken.

SBB benadrukt dat niet getornd wordt aan de landelijke basis die in 85% van de studieduur van een opleiding wordt gegarandeerd en evenmin aan het civiel effect van het mbo-diploma. De inhoudelijke meerwaarde van een keuzedeel blijft een verantwoordelijkheid op landelijk niveau en dat geldt ook voor voordrachten voor certificaten en het adviseren over vaststelling van een nieuw ontwikkeld keuzedeel. De meerwaarde van koppeling kan aan de regio of branche worden overgelaten. Het is de verantwoordelijkheid van een onderwijsinstelling om voor 15% van de opleiding in samenspraak met bedrijven waardevolle combinaties van keuzedelen in het aanbod op te nemen. De inspectie kan dit meenemen in haar toezicht op het onderwijsprogramma, examinering en diplomering en dialoog en verantwoording met betrokkenen waaronder beroepenveld.

In concreto komt het advies neer op de volgende routine:

- 1) De koppelingstabel met keuzedelen-kwalificaties blijft bestaan maar is niet meer verplicht voor instellingen om hun aanbod op te baseren.
Bij een nieuw ontwikkeld keuzedeel wordt altijd aangegeven voor welke kwalificatie(s) dat keuzedeel in ieder geval een verrijking biedt. Deze combinatie kwalificatie-keuzedeel wordt op de website van SBB gepubliceerd en door de minister vastgesteld.
- 2) Op basis van de overlapcheck door de Toetsingskamer legt SBB een lijst aan met onwenselijke koppelingen op grond van overlap tussen een keuzedeel en een kwalificatie. Als een instelling een keuzedeel wil aanbieden dat afwijkt van de vastgestelde (en/of voorkeurs-) koppeling, mag dat keuzedeel niet ondoelmatig overlappen met de betreffende kwalificatie. Desgewenst kan de school

---

² Toekomstbestendig beroepsonderwijs, mbo-certificaten voor leven lang ontwikkelen (advies SBB, 2017)

dan een beroep doen op de overlapttoets. De overlapttoets krijgt geen wettelijke status. De verantwoordelijkheid blijft bij de school liggen en die verantwoordt de gemaakte keuze.

- 3) Scholen en de bedrijven of branches met wie zij samenwerken hebben de wettelijke verantwoordelijkheid om samen een waardevol aanbod van keuzedelen op te stellen, waar de student in het belang van zijn opleiding uit kan kiezen.
- 4) Sectorkamers wordt gevraagd een 'voorkeursaanbod' per opleiding aan te geven. Wanneer in de praktijk blijkt dat in het aanbod van keuzedelen onwenselijke combinaties zijn opgenomen, hebben sectorkamers een appèlfunctie.

Onderwijs en bedrijfsleven houden vast aan het belang van een voorkeurskoppeling en -aanbod. Dat geeft een belangrijke helderheid waar in het veld veel behoefte aan is en blijft. Voorts is het nog steeds het bevoegd gezag van de opleiding dat, samen met het bedrijfsleven, voor een passend aanbod zorgt waar de student in eerste instantie uit kan kiezen. Voor de student heeft loslating van de verplichte koppeling geen directe gevolgen. Net als in de huidige situatie kan een student een voorstel doen voor een ánder keuzedeel uit het totale aanbod van de instelling, maar de school (samen met de bedrijven) nu ook.

3. Routing om te komen tot een wijziging

SBB constateert dat het huidige systeem van koppeling veel administratieve lasten met zich meebrengt, zowel voor scholen als binnen SBB. Het bestuur SBB benadrukt echter dat die bij totstandkoming van het advies ondergeschikt waren aan de behoefte om het stelsel wendbaar en flexibel in te richten en de verantwoordelijkheden te beleggen waar ze horen. De zorg die bij herziening van de kwalificatiestructuur leefde dat het civiel effect van diploma met keuzedelen zou afnemen, is in de praktijk ongegrond gebleken. Die is geborgd met de 85% van de opleiding waarin de kwalificatie behaald moet kunnen worden.

SBB vraagt de minister om begrip voor de wens om de verplichte koppeling van keuzedelen los te laten. Onderwijs en bedrijfsleven binnen SBB zeggen de minister toe aandacht te besteden aan de vervolgstappen, zodat het einddoel op een zorgvuldige, correcte manier bereikt kan worden.

Eén aandachtspunt voor SBB betreft de dialoog tussen scholen en bedrijfsleven. SBB constateert dat deze steeds beter tot stand komt, maar nog niet in alle sectoren even ontwikkeld is. Onderwijs en bedrijfsleven vinden het hun gezamenlijke verantwoordelijkheid om te monitoren wat er nodig is om dat voor alle sectoren op een goede manier te realiseren. Via de sectorkamers zal SBB in beeld brengen waar eventueel knelpunten ontstaan en om in die gevallen de horizontale dialoog te faciliteren.

Als de minister de intentie om de verplichte koppeling los te laten onderschrijft en bereid is een traject van aanpassing in gang te zetten, wil SBB de koninklijke weg bewandelen naar het gewenste einddoel en ook de onderwijsinspectie betrekken om te komen tot een haalbaar proces. SBB realiseert zich dat wetswijziging een ingewikkeld traject is.

Onderwijs en bedrijfsleven, verenigd binnen SBB, leggen de minister de mogelijkheid voor om bij ministeriële regeling voorschriften te geven voor de koppeling van alle keuzedelen aan alle kwalificaties. Daarmee geeft de minister alle onderwijsinstellingen de mogelijkheid om alle keuzedelen aan te bieden. Als de minister dit advies niet kan of wil opvolgen, zal het bestuur SBB in overweging nemen om sectorkamers te verzoeken om alle (nieuwe) koppelverzoeken te honoreren, tenzij sprake is van ondoelmatige overlap.

De mogelijkheid om voorafgaand aan wetswijziging een 'pas toe of leg uit' aanpak te hanteren bestaat eveneens, maar deze vindt SBB minder wenselijk.

4. Aandachtspunten bij het loslaten van de verplichte koppeling

SBB heeft oog voor de consequenties die het advies heeft voor de bestaande landelijke kaders en ook voor de mogelijk ongewenste effecten die uitvoering van het advies tot gevolg kan hebben. We willen in overleg blijven met het ministerie om de beoogde aanpassing van de regelgeving op een zorgvuldige en verantwoorde manier te realiseren.

4.1. Wet- en regelgeving

Het advies heeft op twee essentiële punten gevolgen voor wet- en regelgeving:

- de minister van OCW stelt, op advies van SBB, de koppelingen tussen keuzedelen en kwalificaties vast;
- aoc's, vakinstellingen en niet-bekostigde instellingen mogen geen keuzedelen aanbieden die niet zijn gekoppeld aan een kwalificatie waarvoor die instelling een diploma-erkenning heeft.

4.2. Toelating en studeerbaarheid

Bij een landelijke koppeling van keuzedelen aan kwalificaties is de studeerbaarheid voor de beoogde doelgroep 'aan de voorkant' geborgd. Mogelijk risico van loslating van die koppeling is een daling van het examensucces. Keuzedelen die nu als verdiepend gelden voor studenten in specifieke opleidingen worden ook toegankelijk voor studenten zonder de vereiste vooropleiding.

SBB constateert dat de haalbaarheid van een specifiek keuzedeel voor een specifieke (groep) student(en) ook in de huidige situatie al een aandachtspunt is. Het is onderdeel van de toetsing. De werkgroep ziet dit daarom niet als een groot risico in relatie tot koppeling. Op dit moment heeft een instelling geen inhoudelijke gronden om een student te weigeren voor een keuzedeel dat hij zij wil volgen. Scholen nemen hun informatieplicht, inclusief de intake, serieus.

Wel stelt de werkgroep voor om in keuzedelen goed aan te geven voor welke doelgroep het betreffende keuzedeel bestemd is. Het model keuzedelen maakt dit al mogelijk – denk bijvoorbeeld aan de doorstroomkeuzedelen voor een specifieke groep studenten. In diverse keuzedelen staat een toelichting in de trant van "Het keuzedeel is met name bedoeld voor logistieke functies" of "Dit keuzedeel is een verdieping van de kwalificatie Pedagogisch medewerker kinderopvang".

4.3. Civiel effect

Een ander risico van een bredere toegankelijkheid kan het omgekeerde zijn: devaluatie van de waarde van een keuzedeel. Dit is des te meer van belang wanneer voor het keuzedeel een mbo-certificaat gehaald kan worden. De verwachting is dat het hierbij om aanloopproblemen gaat, omdat nog niet van ieder keuzedeel de uitvoerbaarheid in de praktijk bekend is, en ook nog niet altijd onderwijs- en examenmateriaal voor inkoop beschikbaar is. Daarbij speelt mee dat de vormgeving van keuzedelen die al enkele jaren geleden zijn ontwikkeld, gestoeld was op andere uitgangspunten dan in de huidige fase relevant zijn.

Binnen SBB zullen onderwijs en bedrijfsleven onderzoeken of in ieder keuzedeel het eindniveau zodanig helder en meetbaar is geformuleerd, dat het onomstotelijke zekerheid geeft over de (landelijke) waarde die dat keuzedeel heeft. Ook voor het moment dat keuzedelen gaan meetellen voor het diploma en voor de verdere invoering van mbo-certificaten is dat essentieel. Examenkwaliteit kan nog verder geborgd worden als er, net als bij kwalificaties, servicedocumenten voor onderwijs en examinering ontwikkeld worden.

4.4. Administratieve lasten, verantwoording door de onderwijsinstelling

Scholen verantwoorden nu in het geïntegreerd jaardocument (resp. het verslag van werkzaamheden) of er verzoeken van studenten zijn ingediend voor niet-gekoppelde keuzedelen. Instellingen kunnen een dergelijk verzoek (enkel) afwijzen uit (organisatorische) doelmatigheidsoverwegingen.

SBB stelt voor dat scholen verplicht worden om in overleg met het (landelijke of regionale) bedrijfsleven een samenhangend aanbod van keuzedelen te verzorgen. Dat aanbod kan gebaseerd zijn op de voorkeurskoppelingen gebaseerd op door sectorkamers bepaalde meerwaarde voor de beroepsopleiding. De examencommissie moet beoordelen of de door een individuele student gevolgde keuzedelen voldoen aan dit aanbod en of er geen sprake is van ondoelmatige overlap met de kwalificatie. Wanneer niet aan de eisen voldaan wordt zal de instelling verantwoording moeten afleggen aan de inspectie. Een optie is dat de student of de werkgever die het voorstel doet voor een ander keuzedeel, hiervoor een onderbouwing geeft. Op deze manier kan de instelling deze onderbouwing eenvoudig overnemen in haar verantwoording.

4.5. Regionale samenwerking onderwijs-bedrijfsleven

Het is de verantwoordelijkheid van een onderwijsinstelling om in samenspraak met bedrijven waardevolle combinaties van keuzedelen in het aanbod op te nemen. SBB constateert dat de betrokkenheid van het regionale bedrijfsleven in ontwikkeling is en zal goede voorbeelden van regionale samenwerking verzamelen en in de spotlights zetten. De betrokkenheid van het bedrijfsleven en de visie die bedrijven hebben op het belang van specifieke keuzedelen is groeiende. Dit vereist wel dat er inzicht is in welke keuzedelen waar aangeboden worden en door hoeveel leerlingen gevolgd. Deze informatie faciliteert een goed overleg tussen onderwijs en bedrijfsleven op regionaal, sectoraal en landelijk niveau. De mogelijkheid om snel en adequaat te kunnen handelen en daar proactief in te kunnen acteren zal de betrokkenheid versterken.

4.6. Gelijk speelveld voor alle onderwijsinstellingen

Bij alle erkende (publiek en privaat bekostigde) onderwijsinstellingen kan er behoefte zijn om als het ware een 'cross-over' te maken met keuzedelen uit een andere sector. Dat is in een aantal gevallen slechts langs een omweg mogelijk. Aoc's, vakinstellingen en niet-bekostigde instellingen hebben niet direct de mogelijkheid om alle keuzedelen uit het register aan te bieden. Dat wil SBB graag anders zien, mede met het oog op het inzetten van mbo-certificaten bij scholingstrajecten voor leven lang ontwikkelen en in de geest van de WEB, dat scholen zelf verantwoordelijk zijn voor hun opleidingsaanbod.

4.7. Effecten op keuzegedrag van jongeren en volwassenen

Aandachtspunt is het effect op de keuzes die studenten maken wanneer keuzedelen niet meer 'vast' gekoppeld zijn. Dit hangt samen met de studeerbaarheid van keuzedelen. De vrees dat studenten die vrijheid krijgen alleen zullen gaan kiezen wat leuk vinden, niet per definitie wat waardevol is voor het afronden van hun beroepsopleiding, wordt op basis van de nu beschikbare gegevens uit de monitor Keuzedelen weersproken. Om studenten te behoeden voor 'te makkelijke' of 'te moeilijke' keuzes vinden onderwijs en bedrijfsleven de voorlichting over en begeleiding naar goede keuzes ook nu al van belang.

De verwachting is dat werkenden in het niet-bekostigd onderwijs een goed doordachte keuze maken voor een keuzedeel, met het oog op het behalen van een certificaat. Op dit moment kan voor ongeveer tien procent van alle keuzedelen een mbo-certificaat worden uitgereikt. De beoogde impact van een certificaat voor de loopbaan is groot en het vraagt een investering van werkgever en werknemer. Zij zullen ongetwijfeld kritisch zijn waar ze hun tijd aan besteden en wat relevant is voor hun loopbaan.